

DOMOLJUB

ŠTEV. 45. MESEČNA PRILOGA »NOVICE« V SLIKAH. LETO 42

V LJUBLJANI, DNE 6. NOVEMBRA 1929

Cena 38 Din za celo leto. Za inozemstvo 60 Din. Posamezna številka 1 Din. V inseratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din. Izhaja vsako sredo. Spisi in dopisi naj se pošiljajo Uredništvu »Domoljuba«, naročnina, reklamacije in inserati Upravištvu »Domoljuba« v Ljubljani.

Potreben prelom.

Z letošnjo letino so naši kmetje zadovoljni. Bog je obilo blagoslovil domalega pridelke in tudi uime niso preveč nagajale. Blaga je torej razmeroma z drugimi leti precej obilno.

Pa so kmetje udarjeni na drugi strani. Veliko blaga, pa se slabo proda. Nobenih pravih cen. Tako da mi je tožil priden in vesten kmet, da ga je semenski krompir, ki si ga je moral spomladi nabaviti, več stal kot je dobil za pridelok, dasi je bil le-ta obilen. In več ali manj podobno je z drugimi pridelki.

Zlasti se to opaža pri naših, predvsem dolenjskih vinih. Nobena skrivnost ni, da naš vinograd stalno peša, da potrebuje vedno več truda in dela, da obrodi primerno količino. Na drugi strani pa se vina vedno težje spravljajo v denar. Temu ni vzrok samo slabo in nazadnjaško kletarenje, ki ga še marsikje iz nepoučenosti ali pa tudi zaradi pomanjkanja potrebnih, čeprav skromnih sredstev ne morejo zboljšati, temveč tudi ali celo v prvi vrsti huda konkurenca »dalmatincev«. Ta »dalmatincev« namreč ni vedno dalmatinec, sicer bi morala biti Dalmacija trikrat večja, toliko se ga uvozi pri nas. To so brez dvoma tudi vtihotapljeni italijanska vina, ki si kljub skrajni pozornosti naših finančnih organov znajo najti čez morje pot v našo državo.

Zalostno dejstvo je, da naše vino vedno težje vzdrži konkurenco z južnimi vini, naj bo že glede kakovosti ali glede cene.

Na drugi strani smo doživeli letos zlasti po Dolenjskem obilno letino sliv in sadja sploh. Velika večina se je pokuhala v žganje. Res, da se ga veliko proda s trošarino in brez nje, toda večina vendarle ostane doma. In to žganje, ki ostane doma, je dvakratna škoda. Prvič zanj ni potrebnega izdelanja, drugič pa ga pijejo marsikje kar iz kozarcev in — čemu naj bi zakrivali to najhujšo in najnevarnejšo bolezen našega rodu — celo otroci ga pijejo redno in ne malo. Tak rod mora oslabeti dušno in telesno, mora propasti. In kako naj se propadajoči rod gospodarsko obdrži? Pa če ima še tako ugodne pogoje, mora propasti, ker mu alkohol izpije razum in voljo. In to ne samo trenutno — vsemu rodu se to pozna. Denar veliko pomeni pri gospodarstvu, več pa po-

meni bistra pamet in žilava vztrajnost. Baš alkohol pa to temeljito uničuje.

Naše kmetско gospodarstvo stoji ob prelomu. Ta način gospodarjenja, kot smo ga imeli dosedaj, je bil morda dober včasih, ko ni bilo hude konkurence, ko so bili ljudje navajeni živeti nadvse skromno tudi takrat, ko so imeli dovolj pod palcem. Ob prelomu stojimo: to se pravi: dosedanje gospodarstvo moramo temeljito preurediti. Če se hočemo vzdržati na površju in se celo utrditi.

Prvič: vse tiste gospodarske stroke, ki skoro redno — tudi pri pridnem delu — končajo z izgubo, moramo opustiti, pa naj se nam zdi še tako čudno in nemogoče. Če je dobiti na Francoskem cele kmetije, ki se slajno drže samo z gojitvijo rož, ki jih pošiljajo po vsem svetu, zakaj ne bi pri nas namesto vedno pasivnih strok vpeljali ne rečemo rož — to ni za naše podnebje — pač pa take gospodarske panoge, iz katerih se pri pridnem in umnem delu da vedno izbiti neki dobiček, čeprav skromen.

Drugič: tiste gospodarske stroke pa, ki bi lahko veliko nesle, pa so v izgubo samo zaradi nerazumnega, zastarelega obdelovanja, je treba izpopolniti. Treba se je naučiti tako ravnati z njimi, da pri čim manjšem in cenejšem trudu dovolj nesejo. Ne recite, da to ni mogoče. Vprašajte gorenjskega Brodarja, kako je gospodaril z živino njegov oče, kako pa gospodaril on. Oče je bil dober in priden kmet, a kako je treba z živino ravnati, da več da kot vzame, tega pač ni znal. Zato se je treba pač učiti, brati, poslušati predavanja. Ni vse najboljšo in za te primerno, kar bereš ali slišiš, a veliko je vmes zlatih zrn, ki nosijo visoke obresti.

Čim preje se bo ta prepotrebni prelom izvršil, tem preje bo naša kmetška kriza ozdravljena. Ne bo je ozdravilo izseljevanje, ki je — o čemer ne dvomi noben pameten človek več — v veliki večini (ne v vsakem primeru) proklestvo za naše kmetijstvo, temveč čim hitrejša in pametna preureditev našega kmetškega gospodarstva. Tiri, po katerem vozimo sedaj, je slab in zastarel; treba bo usmeriti gospodarski voz na drug boljši in novejši tir, če nečemo zavoziti v pogubo.

In kdo naj to izvrši? V prvi vrsti kmetje sami. Naše zadruge so v to naravnost

poklicane, da v tem oziru delajo pot. Poklicana je naša oblast, ki naj bi preskrbela zlasti za sistematičen pouk. Novi kmetijski zakon že predvideva ta redni pouk, treba bo le, da se bo to tudi res izvrševalo. Nove banske uprave čakajo v tem oziru ogromne naloge. Prav nič ne dvomimo, da bo naš slovenski ban v tem oziru storil svojo dolžnost. Odvisen bo pač le od tega, koliko denarnih virov bo zagotovljeno banovinarjem. Zakaj samo dobra volja in moč brez denarja tudi tu ne bosta delali čudežev.

Tuji o naših zadrugah.

Po zadrugnem kongresu, ki je bil v Ljubljani v septembru, je napisal »Deutsches Volksblatt« v Novem Sadu o slovenskem zadrugništvu daljši članek, iz katerega naj navedemo par stvari, da vidimo, kako sodijo o nas tuji: »Kot povsod v Evropi je tudi v Sloveniji v drugi polovici preteklega stoletja vladalo težko gospodarsko stanje. Gospodarsko propadanje podeželskega prebivalstva in odvisnost od oderuhov sta enako ogrožali kmeta in malega obrtnika. V tem času najvišje sile je izšla na obzorju nova zvezda. Bil je to oče Ralfeisen, ki si je postavil na življenjski cilj dvigniti potrte ljudske množice s pomočjo krščanske ljubezni in medsebojne pomoči. Četudi je bila ta misel nova, je vendar našla hitro tudi v Sloveniji rodovitna tla. Zavest skupnosti so budili govori in spisi. Postavljeni so bili prvi temeljni kamni, da se ustvari lasten, na širokih ljudskih plasteh sloneč, narodni kapital, ki naj bi bil poklican rešiti ljudstvo iz težkega gospodarskega položaja. Hitro so nastale ena za drugo najprej hranilnice in posojilnice in kmalu nato zadrugne zveze. Ko so se te okrepile, so se pridružile druge kmetijske in obrtne zadruge. Najvažnejše delo vseh omenjenih hranilnic in posojilnic je danes pospeševati varčevanje. Za to se trudijo z letaki, s hranilniki itd. — in uspeh ne izostaja.«

Člankar našteva dalje, koliko je vloženega denarja v slovenskih denarnih zavodih in poudarja, da je le zbiranje domačega kapitala rešitev naroda. Prihaja nam na misel vprašanje: Ali smo res že storili vse, kar je mogoče, da dvignemo varčevanje našega naroda? Ali ne bi kazalo tu in

tam še ustanoviti hranilnico in posojilnico? Naj bi o tem razmišljali naši kmetje v zimskih mesecih.

Novice iz Belgrada.

V ministrstvu za kmetijstvo se pripravlja vse potrebno, da se uvede

organizacija kmetijskih tečajev,

za kar so postavljene v državni proračun prav lepe vsote. Tečaji naj se vrše na vasi. V tečaje naj gredo v prvi vrsti kmetovalci, ki že praktično gospodarijo na srednjem in malem posestvu. Tečaji naj se vrše dvakrat do trikrat na teden, in sicer v osnovnih šolah v času, ko so prosti. Predavajo naj agronomi, pravniki, zdravniki ter kmetijski strokovnjaki, pa tudi gozdarji in geodeti (zemljemerci). Predavanja se bodo vršila v zimskem času in po vsej državi in imajo dosedanj strokovnjaki pri velikih županstvih nalog, da določijo izobraževalna središča.

Bani bodo nastopili svoja mesta

najbrže 11. novembra, in menda obenem v vsej državi. Med tem v notranjem ministrstvu razmišljajo o premestitvi uradništva upravne stroke. Premestitev je potrebna, ker je mnogo bivših velikih županstev izgubilo svoje ozemlje, uradništvo je pa ostalo v prejšnjem obsegu, zato je ponekod uradništva preveč, ponekod pa premalo.

Te dni bodo odposlanci ministrstva za notranje zadeve

pregledali oblastne samoupravne blagajne po vsej državi.

Odposlanci imajo nalog, da ugotovijo imovinsko stanje posameznih oblasti.

Nekateri upravitelji državnih, oziroma oblastnih žrebcarn si prizadevajo, da bi se

žrebcarne v bodoče enotno vodile

in sicer iz državnega središča, to je iz ministrstva. Tudi druge države imajo slično urejeno. Na Nemškem da so vse žrebcarne državne. Žrebcarne so velikega pomena za vsa država in ne v zadnji vrsti za vojno ministrstvo.

Te dni se je mudil v Belgradu djakovski škof dr. Akšamovič. V ministrstvu za kmetijstvo

je poročal o nepravilnostih, ki so se zgodile pri izvedbi agrarne reforme.

V ministrstvu prosvete pa se je zavzel za katehete na srednjih šolah, za priznanje pravice javnosti zasebnim gimnazijam, za vzdrževanje bogoslovnih profesorjev in za najvažnejše

vprašanje katoliških društev na srednjih šolah.

Gospod škof je dobil zagotovilo, da se bo ministrstvo pri izdelavi tozadevnih pravilnikov kolikor le mogoče oziralo na predložene želje in zahteve.

K A J J E N O V E G A

d Gospod ban ing. Dušan Sernec bo prevzel svoje posle v ponedeljek 11. novembra. S tem prenehata obe veliki županstvi ter obe oblastni samoupravi. Novi naslov se glasi: Kraljeva banska uprava v Ljubljani.

d Finančna ureditev banovin. Pod tem naslovom prinaša »Trgovski list« med drugim sledeče: »Radi rednega delovanja uprave ostanajo sedanji oblastni proračuni v veljavi do 31. marca 1930, to je do dne, ko stopi v veljavo prvi banovinski proračun. Do takrat se bodo vse oblastne davščine še naprej pobirale. Nasprotno se pa davščine za sresko samoupravo, katero so pri nastopu tvorili okrajni cestni odbori, okrajne blagajne in zdravstvena okrožja s koncem leta 1929., ukinejo. Vsled tega ni jasno, kdo bo skrbel v prvih treh mesecih prihodnjega leta za poslovanje sreskih samouprav, ako se jim koncem leta 1929. ukinejo vsi dohodki. Po novi uredbi bo torej banovina imela pravico pobirati poleg doklad na neposredne davke tudi samostojne davščine. V tem oziru ima banovina proste roke, pač pa ji nalaga uredba dvojne omejitve, ki sta važni. Na eni strani banovinski proračun ne sme presegati mej stvarnih potrebščin, na drugi strani pa mora upoštevati gospodarsko moč prebivalstva in načela razumne štednje. Vsekakor si o finančni ureditvi banovin ne moremo napraviti prave slike, dokler ne dobimo prvega proračuna, ki nam bo pokazal, kakšne so potrebe dravske banovine, hkratu pa tudi na kakšne prispevke sme naša banovina računati iz državnih sredstev.«

d Evharistični kongres bo v Zagrebu od 14. do 17. avgusta 1930.

d Za novega poveljnika naše mornarice je imenovan viceadmiral Viktor Wikerhauser, doslej sekcijski načelnik v vojnem ministrstvu.

d Radi varčevanja bodo menda združili ministrstvo za trgovino, za poljedelstvo, za šume in rude in za socialno politiko v eno takozvano gospodarsko ministrstvo. V tej zvezi bi bil menda poljedelski minister dr. Frangeš imenovan za generalnega ravnatelja državnega posestva v Belju.

d Delavstvu silno škodujejo tisti brezvestni ljudje, ki tupatam in v gotovih presledkih raznašajo po raznih krajih hujskaške komunistične letake. Te dni so krožili taki letaki po Hrastniku in po Trbovljah. Delavstvo naj rogoviležem tudi samo gleda na prste.

d V naši dravski banovini je organizacija trgovcev in obrtnikov po zadrugah. V celi banovini posluje okrog 250 takih zadrug, ki zastopajo koristi preko 36.000 trgovcev in obrtnikov. Njihova naloga je, da gojijo skupnost, varujejo in dvigajo stanovsko zavest ter pospešujejo gospodarske, kulturne in človekoljubne zadeve svojih članov in pripadnikov. Do preobrata so imele te zadruge svoje združne inštruk-

torje, ki jih sedaj zelo pogrešajo kot svoje prijatelje in vodnike. »Trgovski list« v št. 128 priporoča zopetno uvedbo zadrug njih inštruktorjev.

d Letno 20.000 dinarjev podpore bo dajala mestna občina ljubljanska v takozvani »Gortanov sklad«, iz katerega bodo dobivali podpore pomoči potrebni begunci iz Primorja.

d »Ulico Vladimira Gortana« bode imela mesta Šibenik, Zagreb, Niš in Skoplje. Tako so sklenile dotične občinske uprave.

d Načelniki železniških postaj bodo morali dajati finančnim organom potrebne podatke o dobavah blaga, da se bo čim pravilneje mogel odmeriti posameznim prizadetim osebam davek. Tako je odredilo ministrstvo.

d Nekaj nenavadnega. »Novine« poročajo, da je v Slovenski krajini v sobotškem okraju šola, kjer štiri razrede poučujeta dve učni moči, v lendavskem okraju pa se nahaja šola, ki ima samo eno učno sobo in tri učne moči, tako da poučujeta dve učni moči vsak drugi dan dopoldne, ena pa vsak dan popoldne.

d Stanovanjski zakon, ki je stopil 1. novembrom v veljavo, zaščita do 1. maja 1930 vse one, ki so po dosedanjem stanovanjskem zakonu uživali zaščito, le s to izpremembo, da je zaščita odrejena na eno- in dvosobna stanovanja, dočim se je doslej raztezala tudi na trisobna. Zaščiteni so torej poleg državnih uradnikov in upokojujencev tudi vsi ročni delavci, invalidi, njih rodbine in vdove, če njihovo premoženjsko stanje ne presega v zakonu določene višine. Prav tako ostanajo v veljavi vse ostale določbe dosedanjega stanovanjskega zakona, zlasti tudi odredba o višini najemnine.

d Nove šole. V Novem mestu se ustanovi meščanska šola. V Podstenicah pri Novem mestu se ukine ljudska šola radi premajhnega števila učencev. V Gradcu pri Črnomlju se otvori nova redna dvorazredna osnovna šola. Osnovni šoli v Dobovi in Vidmu ob Savi v brežiškem okraju dobijo sporednice.

d Redna služba božja na Šmarni gori je bila letos zadnjič v petek 1. novembra. Vendar pa bo sv. maša, če bo količjak vremena, na praznik 8. decembra, na sveti dan, na novega leta dan, 6. januarja in 2. februarja. Redna božja služba se bo pričela spet v zgodnji spomladi, kar bomo še objavili.

d Čiščenje. Belgrajsko sodišče je te dni razpravljalo proti Vasi Arangeljoviču, blagajniku ministrstva za vere, ki je bil obtožen, da je v teku šestih proračunskih let poneveril znesek 630.000 Din. Arangeljovič je bil obsojen na tri leta ječe, od katerih je dve in pol leti že odsedel v preiskovalnem zaporu. Arangeljoviču je bilo štetu v olajševalno dejstvo, da je moral sam skrbeti za pisarniške potrebščine, dalje, da je bila njegova družinska sreča

V vsako hišo »Domoljuba«!

uničena in je zato živel v neurejenih razmerah ter njegovo hrabro obnašanje med vojno. Vojaško sodišče v Belgradu je obsodilo administrativnega kapetana Milana Gjorgjeviča, blagajnika pešpolka kraljeve garde, radi poneverbe 900.000 Din, na 29 let težke ječe. Po srbskem zakonu bo sedel samo 20 let. O razpravi proti Gjorgjeviču smo že poročali.

d Propadle banke drugod. Dne 21. oktobra 1929 je ustavila izplačilo in prešla v konkurz Sofijska banka na Bolgarskem. Isti teden je propadla na Danskem v Kopenhagenu banka z imenom Folkenbanken. Njen ravnatelj Herald Plum se je ustrelil, ko je prišlo do poloma. Mož je živel razkošno in na široko. Najlepša palača v glavnem danskem mestu je bila njegova last. Listi pišejo, da je živel in zapravljal kot kralj. Zapravljal seveda denar vložnikov. Izgubo cenijo na 5 milijonov danskih kron (65 milijonov dinarjev). Ob istem času je tudi na Nemškem propadla še ena banka v Kielu z naslovom Kielerbank. Voditelji banke so se spustili v spekulacije in tako povzročili polom. Hoteli so hiter in velik dobiček, doživeli so polomijo.

d Splitsko policijsko ravnanje je razpustilo Hrvatskega Sokola v Splitu, ker s svojim delovanjem ne odgovarja na razmeram v državi. Skrb za imovino pride na mestno občino. Popis inventarja in arhiv je policija zaplenila in del prostorov zapečatila.

d Zaprti bivši frankovci. V Zagrebu so zaprli bivša vodilna frankovca Hruštiča in dr. Budaka.

d Pročelje nove tehnične fakultete v Belgradu je 150 m dolgo. Nova palača, ki šteje 132 sob, bo otvorena bodočo jesen.

d Prepovedano je nadaljno izdajanje lista »Vidovdan« v Novem Sadu. »Vidovdan« je bilo dnevno in nazadnje tedensko glasilo bivše Orjune.

d Industrija metla in ščetk zaposluje v Jugoslaviji ta čas pet večjih tovarn s 750 delavci in delavkami. Največja je tovarna v Osijeku, ostale so v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Potrebno surovino si nabavljajo tovarne v prvi vrsti doma, nekaj pa iz Rusije, Poljske in iz nekaterih prekomorskih dežel. Mnogo tega blaga pa uvažamo tudi iz Nemčije, ker ga za svojo porabo doma še vedno premalo izdelamo.

d 101 kg je tehtala tunja, ki so jo ujeli pri zadnjem velikem ribolovu v Splitu.

d 4000 ton posušenih sliv sme izvoziti Jugoslavija na Poljsko v letu 1. septembra 1929 do 31. avgusta 1930. Količina je ista kot je bila v istem razdobju preteklega leta.

d Jugoslavija je v preteklem letu v Italijo izvozila 758.000 ton lesa. Avstrija, ki je v tem pogledu prva za nami, je izvozila v Italijo le 124.000 ton. Jugoslavija proda Italiji več kot polovico od vsega lesa, ki ga zadnja leta uvaž.

d Vode v vsej Jugoslaviji so zelo narastle radi zadnjih nalivov, vendar ko to pišemo, nevarnosti za poplave za enkrat še ni.

d 6720 m visoko je zletel 29. oktobra z aeroplanom poručnik Evgen Šostarič pri izpitu v pilotski šoli v Divljah pri Trogiru

Med 7 prednostmi ena :

Nič več se ne jezite, da je milo izsušeno in zaprašeno, obenem pa imate jamstvo, da za svoj dober denar dobite res

v Dalmaciji in s tem postavil jugoslovanski višinski rekord (izpričan najvišji uspeh) s hidroplanom (vodnim letalom).

d Rentnikom, vdovam in sirotam. Socialno-zavarovalna pogodba med našo državo in Nemčijo je potrjena. Pričeti se mora izvajati. Veliki župani imajo preko srezkih poglavarstev in občin pozvati vse rent-

nike, vdove in sirote, katerih se omenjena pogodba tiče, da nemudoma prijavijo svoje zahtevke napram nemškemu socialnozavarovalnim zavodom. Ta poziv se tiče tudi oseb, katerim rente ali druge dajatve sploh niso bile priznane, pa so prizadete osebe mišljenja, da jim rente ali dajatve po zakonu pripadajo. Predvsem pa se poziv tiče oseb,

Ljudska samopomoč v Mariboru sprejme za slučaj smrti in doživlja vse zdrave osebe od 1. do 90. leta in izplača do največ 53.000 Din na podporah. Zahtevajte brezplačno pristopno izjavo.

katerim je bilo svoječasno nadaljno izplačevanje rente po nemških zavodih ustavljeno, ker so prebivali na ozemlju naše kraljevine ali jim renta iz istega razloga sploh ni bila priznana. Prijave, katere pa morajo biti opremljene z vsemi potrebnimi listinami, je pismeno ali ustno predložiti Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani, njegovim ekspozituram ali pa bratovskim skladnicam. Stranka, katere potrebnih listin nima pri rokah, naj v prijavi izjavi, ako se morda te listine že nahajajo pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu; v nasprotnem slučaju pa mora stranka listine od urada ali osebe, pri kateri iste leže, zahtevati nazaj in prijavi priložiti. Ker je rok za prijave kratek, s tem Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani prizadete stranke na nujnost prijave opozarja. Prijave, ki bi se izvršile po pošti, zlasti, ako so jim priložene listine, je po možnosti poslati priporočeno. Nihče naj s prijavo ne odlašaja, ker v tem slučaju urad ne more prevzeti jamstva, da bo prizadeti prišel do svojih pravic.

d Radi mraka se je spustilo na tla pretekli teden pri Novi vasi pri Cerknici angleško letalo 90 konjskih sil. Ob tej priliki se je zlomil propeler (lopatica, ki reže v zrak). Lastnik letala Anglež Francis Charles Chiechester je prišel iz Londona ter preletel Nemčijo in Italijo. Hoče še v Zagreb in Belgrad in od tam v Romunijo.

d Celu vrsto pomembnih pristaniških del so izvršili letos v našem Primorju. Med temi deli je na prvem mestu razširjenje pristanišč. V splitski luki je bilo izročenih prometu 438 m nove obale s površino 32.400 m². Tu so bili nadalje postavili nove tire in dvigala. V Dubrovniku so te dni dogradili 268 m nove obale s površino 17.892 m². V Zelenici se nadaljuje delo na novi obali, ki bo dolga 140 m in bo imela površine 3740 m². Vse te gradnje so povečale sposobnost naših pristanišč, kar bo ugodno vplivalo na našo pomorsko trgovino, zlasti na izvozno.

d V Sočtanju je umrl g. župnik v p. Josip Ateneder.

d V splošni bolnici v Ljubljani je umrl g. Al. Levstik, obč. odbornik iz Dolenje vasi. Priden sodelavec na našem prosvetnem in gospodarskem polju.

d Pri Sv. Jakobu ob Savi je odšla v večnost gospa Marijeta Pirnat roj. Novak, sestra g. župnika Matije Novaka, župnika na Radovici in sestra g. Jožefa Novaka, župnika pri Sv. Jakobu ob Savi, kateremu je skoraj 30 let vodila gospodinjstvo.

d Ekspresni vlak trčil v tovorni vlak. Preteklo nedeljo zjutraj je ekspresni vlak, ki je vozil iz Zagreba, na postaji Rajhenburg tako zelo oplazil mimovozeči tovorni vlak, ki se še ni čisto odločil od glavne proge, da so se iztirili zadnji vozovi tovornega vlaka in se močno poškodovali. Stroj ekspresnega vlaka je istotako skočil iz tira ter potegnil za seboj še službeni in jedilni voz, ostali vagoni pa so ostali na tiru. Ker

se je to zgodilo na mostu, sta se stroj in službeni voz prevrnili v potok Brestanco. Od potnikov ni bil ranjen nihče, dasi so se zelo prestrašili, pač pa so zgubili življenje vlakovodja Mirko Wodlak iz Ljubljane, kurjač Jože Jeromen z Ježice ter strojevodja Arzenšek iz Maribora. Dva druga železničarja sta bila težko ranjena. Uradnik na postaji, ki je zakrivil nesrečo s tem, da je pustil oba vlaka obenem voziti v postajo, si je prerezal žile na roki, pa so ga pravočasno rešili. Vlaki so nekaj časa po progi Zagreb—Ljubljana vozili po doljenjski progi.

d Trije policijski agenti umorjeni. Uradno se poroča: Uprava zagrebske policije je poslala, opiraje se na važne podatke, svoja dva agenta Josipa Keca in Josipa Bana v tvornico Siemens pri Zagrebu, da ji privedeta Babiča Ivana, šoferja te tvrdke. Ko sta agenta našla Babiča na dvorišču te tvornice in se predstavila, je ta brez besede pograbil za revolver in oddal po en strel na vsakega agenta, ki sta bila zadeta v prsi. Nato je pobegnil. Agent Josip Kec je svoji rani takoj podlegel, dočim je bil agent Josip Ban prepeljan s težko rano v bolnico. Policija je odredila zasledovanje za ubeglim Babičem in poslala, misleč da je pri nekem svojem prijatelju, agenta Mito Tremskega in policijskega stražnika Blaževića v stanovanje Mate Hraniloviča, mehanika, ki ga pa ni bilo doma. Ko sta ga nato opazila pri vходу v stanovanje, je le-ta spoznal policijskega organa, hipoma segel v žep ter oddal strel na agenta Tremskega ter ga na mestu ubil. Zatem je rnil stražnika Blaževića z drugim strelom in pobegnil. Hranilović je bil prijet in zaprt. — 200.000 Din dobi, kdor izsledí šoferja Babiča.

d Nevihta in strela na sorškem polju. V nedeljo dopoldne od 9 do 11 je divjala na Sorškem polju huda nevihta. Grmelo in treskalo je, da je bučalo in se treslo. Okoli 10 pa je strela udarila v kajžo Matveža Čarmana v Gorenji vasi. Vsa družina, sedem po številu, je bila v hiši, ko je strela prišla skozi strop v hišo in v njej odletavala sem in tja, tako, da je omet odpadal. Gospodarja, ki je bral ravno »Domoljub«, je oplazila po roki in mu osmodila časopis, istotako tudi nogi, da je bil nekaj časa v nezvesti. Došli sosede so ga pa kmalu spravili k zavesti. Gospodinjo je malo zadela v obraz. Otrokom pa nič ni bilo. Upamo, da strela na ljudeh ne bo pustila nobenih zlih posledic.

d V stopah je našel smrt. V soboto, dne 26. t. m. se je v mlino Činkole v vasi Male Poljane, občina Šmarjeta, pripetila smrtna nesreča. Mali Tonček, star 3 leta, se je sam nahajal v mlinu ter opazoval delovanje koles. Pogledal je s svojo glavico tudi v stope. Pri tem ga je pritislila ročica ob stop tako močno v tilnik, da je bil na mestu mrtev.

Poleg drugaga manufak. blaga

priporočam
krasna pliš pregrinjala, zavese naj-novejših vzorcev in lino preproge

Oblačilnica za Slovenijo

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 7.

Vse čila Karl Mayeve spise. Izšli so v Cirilovi tiskarni Maribor dosejaj 3 zvezki po Din 13.-

d Ko je prestregel 20 kg tekočega železa. V tovarni na Jesenicah se je težko ponesrečil livar gosp. Štebe. Vzel je v roko tako zvano »žlico«, v katero je prestregel okoli dvajset kilogramov tekočega železa. »Žlica« pa je dobila votlino in nenadoma se je nič hudega slutečemu Štebetu vilo železo na nogo ter teklo v čevlj. Vsled silnih bolečin je hitro vtaknil nogo v vodo, kar pa je položaj še poslabšalo. Ko so mu čevlji strgali z noge, se je pokazala velika opekline in je noga deloma prav do kosti ožgana. Ponesrečenega Štebeta so prepeljali v tovarniško bolnico.

d Kar štirje požari so bili te dni v eni sami noči v Hovenski krajini. Najhujiši je bil v Strukovcih, kjer je Vračiču Aleksandru zgorelo novo poslopje, gospodarski stroji in poljski pridelki. Požari v Križevcih, Tešanovcih in v Bogojini so bili manjšega obsega.

d Z odsekano glavo so našli na progi med Paracinom in Čuprijo progovnega stražnika Velka Zikiča. Postal je po vsej priliki žrtev vlaka.

d Iz višine 1500 m je padel s svojim letalom podporučnik Zivojin Ivezić na posestvu grofa Kulmerja pri Zaboku pri Zagrebu. Bil je na mestu mrtev.

d Žalostna povest o sedmih litrih žganja. Do kakšnih blaznih dejanj pridejo ljudje zaradi alkohola, kaže tale slučaj: V vasi Ivančič Klostar na Hrvatskem je živel 52 letni kmet Blaž Horvat, silno nagnjen k pijanstvu. Zaradi tega je trpela vsa njegova družina. Pred dnevi so na njegovem domu kuhali žganje. Pri tem se je sprl s svojim sinom, ki mu je svetoval, naj zmerno pije žganje, da ga bo imel dalj časa. Nato je stari Blaž poklical priče in pred njimi razdelil žganje, tako da ga je njemu ostalo devet litrov, sinu pa ravno toliko. V želji, da bi se enkrat pošteno napil žganja, je stari Blaž popil v štirih dneh sedem litrov žganja, toda četrti dan mu je prišlo slabo. Zvečer je še prijel s tresočimi rokami za sodeček z osankom žganja, toda v istem trenutku je bruhal iz njegovih ust, pričel je bljuvati kri ter se je končno zvrnil mrtev na tla. Zdravniki so ugotovili zastrupitev zaradi prevelikega uživanja alkohola.

d Brezplačni cenik pošlje vsakomur na zahtevo tvrdka Meinel in Herold, tovarna glasbil, gramofonov in harmonik, podružnica v Mariboru, štev. 107 B.

d Pri išiasu sledi na kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice, zavžite na tešče, izdatno izpraznenje črevesa brez vseh težav, pridruži pa se navadno prijetno ugodje olajšanja. Zdravniški strokovni listi omenjajo, da učinkuje zanesljivo in prijetno »Franz-Josef« voda tudi pri pritisku na jetra in debelo črevo kakor tudi pri zabreklih žilah, haemorrhoidah, prostatalnih boleznih in katarju v mehurju. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

PO DOMOVINI

Okrajna kmetijska zveza.

(Ljubljana-okolica.)

V soboto, dne 2. novembra dopoldne se je vrtil v Ljubljani v dvorani Rokodelskega doma občni zbor Okrajne Kmetijske zveze za okraj Ljubljana-okolica, ki je bil zelo dobro obiskani. Dr. Joža Basaj je predaval o živinorejskih zadrukah, živinodržavnik g. Vekoslav Rigler pa o zadružnih lekarnah za prvo pomoč pri živini. Nato se je izvolil sledeči odbor: Josip Palme, vseposrest, Studeneč, učitelj; Jože Brendič, posestnik, Vrhnika; podnačelnik; Franc Sever, obč. tajnik, Ježica, tajnik; Franc Karpe, posestnik, Moste, blagajnik. Ostali odborniki: Franc Suštar, župan, Preserje; Bastič Ivan, župan, Horjul; Anton Bedenčič, posestnik, Bičje; Valentin Babnik, župan, St. Vid; Janez Trkov, župan, Dobrunje; Leopold Pristavec, župan, Jezero; Franc Kuhar, posestnik, Dol.

Za našo gospodarsko izobrazbo.

(Št. Jernej na Dolenjskem.)

Z letošnjo letino smo v splošnem prav zadovoljni. Zlati sadje je dobro obroditlo. Čeprav ga nismo mogli prodati po tisti ceni, kakor bi bilo želeli — vzrok je menda največ v tem, ker ni dovolj zanimanja, da bi se sadjarji organizirali, da bi gojili manj vrst, pa tiste lahke — pa vendar vsaj nekoliko, čeprav po nizki ceni so sadjarji spravili raznovrstnega sadja v denar. Morda bo v bodoče za to panogo gospodarstva, ki bi naša miliga podnebja in primerne lege lahko donosila krasne dohodke, več zanimanja. V tem smislu je v nedeljo, dne 27. oktobra po prvi naši predaval v Društveni dvorani strokovni učitelj z Grma g. Anton Plego. Prav tako je zanimalo vinogradnike predavanje o umnem kletarstvu, o katerem je isti predavatelj dal veliko praktičnih nasvetov. Veliko je bilo tudi zanimanje za vinarsko zadruzo, katere pomen in koristi za našega kmeta je obrazložil g. Ing. Likar iz Kostanjevice. Tako in podobna gospodarska predavanja so potrebna in pa koristna. Zato si je naša Okrajna Kmetijska zveza to naloge, da v zimskem času priredi še več takih predavanj.

V Soboto, dne 28. oktobra je bila kolavdacija vodovoda na Javorovici, ki ga je gradil Higijenski zavod. Delo je bilo v glavnem dovršeno še lani, vendar bo treba še nekaj malih popravil. Pri kolavdaciji je bila izrečena Higijenskemu zavodu, ki je za vas Javorovico zgradil še več let tekočo začetni vodovod in imenu vaščanov in občine, topla zahvala.

Sadna razstava v Gorjah pri Bledu.

S pomočjo izdatne podpore g. komisarja ljubljanske oblasti samouprave kakor tudi s pomočjo podpore kmetijskega oddelka Okrajne blagajne v Radovljici je pripravljani odbor pod vodstvom šolskega upravitelja gosp. Valke Razingerja na dan 13. oktobra priredil v Gorjah pri Bledu v Društvenem domu sresko sadno razstavo v zvezi z oddelkom o konzerviranju kuhinjske zelenjave in sadja. Sadno razstavo je slavnostno otvoril g. nadučitelj Fran Rus z Bleda, ki je daleč znan kot sadjarski strokovnjak in pomolog.

V kratkih in jedrnatih besedah je obrazložil prisotnim pomen te razstave, se zahvalil tudi vsem ostalim, ki so s požrtvovalnim delom pripomogli k tako lepi razstavi.

K tej sadni razstavi je mnogo pripomogla tudi

gospa šol. upravitelja Razingerja, ki je lahko pomorna na svoj oddelk: sadje v gospodinjstvu, kjer je vsak udeleženec uvidel, kako krasno se da konzervirati naša kuhinjska zelenjava in sadje. G. Razinger nam je obrazložil pomen konzerviranja sadja in zelenjave v gospodinjstvu.

Na razstavi je bilo zastopanih nad 200 vrst (sort) namiznega sadja. Število udeležencev je bilo težko dognati, ker so eni prihajali drugi zopet odhajali. Povprečno se lahko računa na 200 obiskovalcev te razstave.

Razstavo so obiskali tudi drugi ugledni gospodje. Do kupčije s sadjem pa žal ni prišlo, ker je bilo lepo sadje precej drago, po 5,50 Din prvo vrstna namizna jabolka. Hruške pa po 6 Din.

Delati treba »od solca do solca«.

(Sant Paul v Argentini.)

Kot ljubitelj »Domoljuba« in dolgoletni nje gov naročnik naj se tudi jaz oglašim iz daljne Argentine. Tukaj nas je osem Slovencev: štirje Gorenjci, trije Dolenjci in en Primorec. Pokrajina je lepa in ravna, podnebje zdravo, le voda je slaba. Zaposleni smo — jaz že tri mesece — pri nekem grofu in gojimo drevje. Delati moramo od solca do solca, tako da nam ob delavnikih ni prav nič dolg čas. Plača je bolj alaba in vina ni tu, pač pa srebamo, zlasti ob nedeljah, po nekaterih cerkvah brezalkoholno pijačo »matik«. Grof, pri katerem sem zaposlen ima okrog 30.000 glav goveje živine in 2000

Varno naložite svoj denar v Vzajemni posojilnici v Ljubljani, poleg hotela 'Union'. Obrestovanje najugodnejše. Posojila proti vknjižbi na posestva, proti poroštvu i. t. d.

konj. Tovarn je tu malo, veliko Slovencev pa je zaposlenih pri gradnji novih železnic. — Pozdrav vsem čitateljem »Domoljuba«. — Lojze Adamič. Ivan Turk.

Gospodu ravnatelju Trboveljske družbe.

(Znojile pri Čemšeniku.)

Tukajšnji posestniki imamo gozdna posestva in v gozdu je naš zaslužek. Največ prodajamo jamski les Trboveljski družbi v Kotreduž in Zagorje. Že večkrat smo slišali, da družba jamski les od drugod dražje plačuje, pa nismo verjeli, ker naš hribovski les je gost in trden. Danes imamo dokaz, da družba plača kubični meter jamskega lesa franco postaja Skofja Loka po 220 Din, in jo ta les stane v Kotredužu gotovo 250 Din, med tem ko mi dan za dnevom vozimo les v Kotreduž po 200 Din. Pa ne samo mi, ampak vsa okolica. Gotovo ni v interesu družbe, da svoje gozdne sosedje zapostavlja v cenah. Obračamo se v tej zadevi na g. ravnatelja, ki pozna naše revne hribovske razmere in nam je bil še vedno naklonjen, za kar smo mu tudi hvaležni. Naj se izenači cene po pravici, zakaj naj bo domačin zapostavljen pri isti kakovosti blaga.

Požar.

(Pšata.)

Pretekli teden je izbruhnil požar v gospodarskem poslopiju pri Korošinu. Pogorelo je zašino stanovanje, drvarnica, streha na šupi in podu. Drvarnica je bila polna suhih drv, v podstrešju pa slama. Nevarnost je bila, da se požar razširi na sosedo. Minarjevo gospodarsko poslopije z mlinom je oddaljeno le štirideset centimetrov od Korošinevega poda. Če ne bi bili gasilci tako hitro na kraju požara, bi pogorelo tudi pri Minarju in nato cela okolica s cerkvijo, ki je sredi teh hiš. Razen cerkve in Minarjevega je vse leseno in s slamo krito. Pokazalo se je ponovno, kako prepotrebno

je gasilno društvo pri nas. Pa vprav v tem okolišju je imelo društvo nekaj trdovratnih nasprotnikov. Le gasilec iz Pšate, Beričevog in Ihana so je zahvaliti, da ni bilo hujšega. — Očividec.

PO SVETU

Katoliška cerkev.

s 2000 mladeničev pri sv. obhajilu. Mladeniška organizacija Skavtov je imela minule dni v Londonu taborišče. Ob tej priliki je prejelo 2000 Skavtov sv. obhajilo. Okrog 700 članov pa je pristopilo k mizi Gospodovi vsak dan. Zlata vredna mladina, ki poleg telesne nege skrbi tudi za okrepitev duše.

s »Katoliška cerkev je prava mati krščanstva. Brez nje bi postali barbari (divjaki) v paganskem svetu.« Tako je napisal nedavno škofu v francoskem Verdunu neki protestant, ki je obenem poslal za popravo tamošnje cerkve nad 200.000 dinarjev podpore.

s Sv. oče čestita staršem. Poglavar sv. Cerkve je poslal zakoncema Basquin v Lille pismo s toplimi čestitkami, ker sta dala Cerкви šest sinov-duhovnikov. Najmlajši med njimi je pred kratkim pel novo mašo. Časopisje mesta Lille je na široko opisovalo nadvse ginljiv dogodek, ko je v cerkvi Presv. Srca v Lille vseh šest sinov hkratu maševalo. Zakonca Basquin sta imela 12 otrok, šest jih je umrlo zgodaj. Mati šestih sinov-duhovnikov je ob priliki nove maše najmlajšega sina izpregovorila napitnico ter med drugim dejala: »Ko sem videla vas vse svoje drage sinove pri oltarju, se mi je zdelo, kot da bi bil Jezus sam nekoliko moj lasten otrok.«

Italija.

s Zopet so odvedli v tržške zapore več Jugoslovancev, naših sorojakov, in sicer: Dr. Vratoviča Iveša in vodjo njegove odvetniške pisarne, gđc. Vatovec, g. Zenaka, g. Puhajla, trgovca v Trstu. Posebno mnogo ljudi so zapirli na Krasu, ker so karabinerji menda našli lepake z besedilom: »Slava Gortanu, smrt Mussoliniju!«

s Kitajski zid. Po poročilih očividcev, se je Italija obdala s pravim kitajskim zidom. Vsi vhodi v državo, ali bolje rečeno, vsi izhodi iz države so močno zastraženi z vojaštvom. Zlasti na meji proti Franciji in Švici v alpskem gorovju bi dobil nepoučen obiskovalec vtis, da se nahaja Italija v vojnem stanju s tema dvema državama. Cela meja je zavarovana z gostimi žičnimi ovirami, ob njih pa patrolirajo cele armade fašističnih milicnikov in rednih vojakov. Tujci-hribovasci so najskrbnejše preiskani in strogo nadzirani in najmanjša pomanjkljivost v potnem listu te spravi v nevarnost, da preživi tedne v italijanskih

1000 dinarjev

vam plačam, ako Vaše brada rje, kurja ošena, trdo kožo, larnatko, ne odstranite zanesljivo v času 3 dni s **Mila** belzomom brez bolečin, brez nevarnosti, brez noža. Zdravniška priporočila: Dr. Cyrillus B. Wien piše: Sem zadovoljen s **Mila**, pokličite mi še 24 lončkov, ker jih bom uporabljal pri svojih pacijentih. Cena z garancijskim platom Din 9⁰⁰,-, 3 lončki Din 15⁰⁰,-, 6 lončkov Din 22⁰⁰,-

Dr. Nic. Kamensky, Košice-Kaschau, Poštini prodaj 12/R 6 ČSR.

Mlekarstvo in živinoreja

sta temelja modernega kmetijstva! — Oprema mlekarstvenih zadrug po specialnem tehničnem biroju

„ALFA“ d. d. — Sekretorij za mlekarstveni stroji ZAGREB — Zvonimirova 2

ječah. Ako imaš fotografski aparat seboj, si že na sumu, da si vohun in dobro se boš moral zagovarjati in nebroj dokazov doprinesti, da jemiš slike le za svoj album. Na prehodnih stezih v gorovju so nabiti napisi, da bo italijanska straža ustrelila vsakogar, ki bi skušal prekoračiti mejo. Ta skrbna straža ni postavljena toliko v namen, da bi tujce zadrževala od vstopa v Italijo, kajti Italijani vedo, da tujci prinašajo »novac«, in to je bilo Italiji že od nekdaj glavni vir dohodkov; straža predvsem pazi, da bi se kak Italijan ne predrznil in pobegnil v tujino; na tisoče in tisoče Italijanov bi namreč bilo pripravljenih, žrtvovati vse, ako bi mogli iti preko meje v Francijo ali Švico, kjer bi bil boljši zaslužek in lažje življenje. Ako bi torej fašizem dovolil svobodno izseljevanje, bi bilo možno, da bi izgubil velik del svojih ljudi.

Čehoslovaška.

s Kako so volili češki katoliki. Češka Ljudska stranka je dobila pri zadnjih volitvah 628.555, slovaška Ljudska stranka (Hlinkovci) 425.097, nemški krščanski socialisti 347.929, madjarski krščanski socialisti 257.438 in Juriga 5406 glasov, vsega več kot eden in pol milijona volivcev. Lepa armada zavednih katoličanov bo pa morala biti vpštevana v parlamentu in drugod.

Francija.

s Težave pri sestavi nove vlade. Nove vlade, ko to pišemo, še ni. Naša vest v zadnjem »Domoljubu«, da je že sestavil vlado Deladier se je izkazala za prenačleno. Sestava vlade se mu ni posrečila, zato je dobil pooblastilo za sestavo Clementel. Ker tudi temu ni bila sreča za sestavo vlade z gotovo delavno večino mila, je vrgel »puško v koruzo« in na vrsto je prišel Tardieu. Dočim je prvi, Deladier, skušal spraviti na krmilo vlado levičarske zveze, Clementel pa sredine, poskuša Tardieu sestaviti bolj na desno se nagibajočo vlado in vladno večino nekako tako kakor je bila pred padcem Briandovega ministrstva. — Vlad. kriza traja že dovolj dolgo in bi bilo že čas, da se povoljno reši. Pripomniti moramo, da sta Deladier in Clementel huda nasprotnika Cerkve, dočim je Tardieu odločno proti framašonski politiki.

Nemčija.

s Na mesto verouka naj pride šah. Socialisti ob volitvah kaj radi pridigujejo, da bodi vera privatna stvar poedinca. — Tako govore sovražniki Cerkve zlasti množicam. Toda neizpodbitna resnica je, da rdečkarški socializem vero sovraži in da privre njegovo nespravljivo sovraštvo do Cerkve na dan ob količjak ugodni priliki. Kaj je brezverskemu socializmu do krščanstva, o tem priča glasilo socialistične delavske šahovske zveze v Nemčiji, ki oznanja novo vero — šah — takole: »Na mesto bizantinske zgodovine in verouka... bi bila gojitve šaha po šolah bolj na mestu kakor kadarkoli prej. V šahu je resnica, logika, doslednost. V dobi konkordatov... je skrajni čas, da stopimo iz svoje rezerve

in preidemo sami k napadu! Šah bodi naša religija! — Režeži!

Belgija.

s Bivša avstrijska cesarica Žita se je pripeljala nedavno s svojimi štirimi otroci kot navadna potnica v drugem razredu vlaka v Belgijo in sicer zato, da bodo imeli otroci priliko pohajati v višje katoliške šole. Ob njenem prihodu v Belgijo se je seveda razvila med časopisi živahna razprava. Neki list jo je pomiloval zaradi njene usode, dočim ga je drugi list zavrnil rekoč, da so milijoni pohabljenih vojakov, ki so radi habsburške rodovine postali nesrečni, bolj pomilovanja vredni kakor ona. Večina listov pa je bivšo kraljico sprejelo z mirno vljudnostjo.

Poljska.

s Zmešnjave v parlamentu in izven njega. Na Poljskem že davno ni tako, kot bi moralo biti in krize so na dnevnem redu. Vlade ministrskega predsednika Svitalskega, ki točno žvižga pesmičice maršala Pilsudskega, se je večina naveličala in pri proračunski seji, ki bi se imela vršiti 31. oktobra, bi bila sedanja vlada z nezaupnico parlamenta prisiljena k odstopu. Živci g. maršala kaj takega zaenkrat še ne prenesejo, on hoče, opirajoč se v prvi vrsti na armado, da velja njegova volja. — Ko je tedaj 31. oktobra imelo priti do zasedanja in nezaupnice, so se v sprednji dvorani parlamenta začeli zbirati poljski častniki, katerih število je narastlo na 100. Poslanci so bili radi tega silno razburjeni. Častniki so parlament na zahtevo poslancev zapustili, na ulicah pa je pozneje prišlo do krvavih spopadov med policijo in ogorčenim delavstvom iz mesta in okolice, ki se je začelo zbirati pred parlamentom in demonstriralo proti častnikom. Skoro vsi opozicijski listi so bili zaplenjeni. Nova seja sejma (parlamenta) še ni določena.

Amerika.

s Diplomacije ga lahko »ukajo«. Ker je pred kratkim prišlo na dnevni red mnogo zabavljanja in pritožb, češ, da prestolica Washington da je zelo slab zgled drugim mestom v izvajanju protialkoholne postave, so nekateri goreči suhači (abstinenti) podvzeli korake, da bi se prepovedala tudi tako zvana »diplomatska pijača«, torej, da bi napravili suhe tudi predstavnike drugih držav. Proti temu pa so vložili tuji poslanci odločen ugovor, češ, da so oni tako rekoč sami svoja država in jih ameriški zakoni prav nič ne brigajo in jim tudi niso podvrženi. Izkazalo pa se je, da se je na račun tujih diplomatov kupčevalo in uvažala pijača in sicer so to delale večinoma osebe, ki so bile pri diplomatih v službi. Zato so se pozvala poslaništva, naj svojo pijačo dobro zaklenejo in ključ do nje naj ima samo ena zaupna oseba. Izdal se je tudi ukaz, da se diplomati ne smejo niti najmanj nadlegovati zaradi pijače. Suhaški agent, ki bi se proti temu pregrešil, je podvržen zaporu do treh let kot kršilec pogodb z drugimi narodi.

Drobne novice.

Mnogo milijard škode je napravil te dni krah na borzi v ameriškem Njujorku. 95 odstotkov vseh volivcev se je udeležilo zadnjih državnozbornih volitev na češkoslovaškem.

»Zeppelin« bo poletel na severni tečaj.

Hlinka se več ne zavzema za Tuko ker so ga volilci pri volitvah obsodili.

Za 10 odstotkov so znižali carino na izvoz krompirja na Čehoslovaškem.

7 uradnikov so obsodili na smrt v ruskem Astrahanu, ker so poneverili 11 milijonov dinarjev.

Na Dunaju so zaprli na smrt obsojenega jugoslov. veleizdajalca dr. Paveliča. Bo izgnan v Italijo.

Zapeljivca svoje žene oziroma hčere lahko ubije mož oziroma oče po novem zakonu v Mehiki.

Pet sinov nekega kmeta so našli umorjenih blizu Loma v Bolgariji.

637 tisoč članov šteje ameriška organizacija katoliških mož z imenom »Kolumbovi vitezi«.

90 milijonov dinarjev je v avstrijskem proračunu za državne ceste.

Vse pred letom 1926 zapadle davke so odpisali na Ogrskem.

Saški prestolonaslednik Jurij je postal duhovnik.

Dunajčani dvigajo prihranke iz svojih bank in kupujejo dolarje.

Inozemski duhovniki smejo zopet v Mehiko, je odločil predsednik Portes Gil.

Katoliške mladeniške organizacije v Nemčiji štejejo 1.420.000 članov.

14 škofov je bilo nedavno na kongresu za katoliški film v Franciji.

1200 vagonov pšenice je zgorelo v Sangerhausnu v Nemčiji.

Vojaško službo hočejo skrajšati na Čehoslovaškem.

60 ljudi je bilo umorjenih v Bolgariji v letošnjem septembru, od teh 50 moških in 10 žensk.

Prvo zamorsko vsučilišče v Afriki so otvorili te dni in sicer v mestu Kompati v deželi Uganda.

4.880.800 prebivalcev šteje sedaj glavno japonsko mesto Tokio. Tretje izmed največjih na svetu. (Prvo London, drugo Njujork), četrto Berlin.

Ker so priredili v Porenju orožne vaje na svojo roko, je pruska vlada razpustila nemško veteransko društvo »Jeklene čelade«.

Poljski rudarji prično 3. decembra z generalno stavko, ako ne bo ustrezno njih zahtevam.

V Vatikanskem mestu je umrla 77 letna sestra nekega delavca. Prvi smrtni slučaj v najmlajši svobodni državi.

Dunajska policija je zaprla pet komunistov, ki so pozivali z letaki na nered.

Močan potres je bil 1. novembra v Romuniji.

Umrl je bivši nemški kancler in dolgoletni nemški poslanik v Rimu knez Bülow.

Sovjetske čete so zapustile mesto Zločinskaja, ker so ga Kitajci bombardirali.

Atentat na japonskega ministrskega predsednika ni uspel.

Radio.

Vsaki delavnik: 12.30 Reproducira glasba. 13.30 Glasovna napoved, borza, reproducirana glasba. 17. Iz današnjih dnevnika. 17. Koncert Radio-orkestra. 22. Glasovna napoved in poročila.

Četrtek, 7. nov.: 18. Tedenki pregled doma-
nih in tujih dogod. 19. Iz življenja mravelj. 19.30
Prenos opere iz Nar. gled. v Ljubljani. 22. Lahka
glasba. 23. Napoved programa za naslednji dan.

Petek, 8. nov.: 19. Gospodinjska ura. 19.30
Italijanska. 20. Večer potpurijev, izvaja Radio-
orkester. 22. Napoved programa za naslednji dan.

Sobota, 9. nov.: 18.30 Esperanto. 19. O ro-
binskem večeru — predavanje. 19.30 Nemščina.
20. Simfonični koncert (prenos iz Prage). 22. Lahka
glasba. 23. Napoved programa za naslednji dan.

Nedelja, 10. nov.: 9.30 Prenos cerkvene glase-
be. 10. Versko predavanje. 10.20 Kmetijsko gospo-
darsko predavanje. 11. Koncert Radio-orkestra. 15.
0 Vinogradništvo. 15.30 Ljudska igra. 16. Repro-
ducirana glasba. 16.30 Humoristično čtivo. 17. Koncert
pevskega zbora z Viča pri Ljubljani. 20. Prenos
iz Zagreba. 22. Glasovna napoved in poročila, ples-
na glasba. 23. Napoved programa za naslednji dan.

Ponedeljek, 11. nov.: 19. Higijensko predava-
nje. 19.30 Srbohrvaščina. 20. Koncert Radio-orke-
stra (rezervirano tudi za event. prenos). 22. Napo-
ved programa za naslednji dan.

Torek, 12. nov.: 19. O fotomaterstvu, preda-
vanje. 19.30 Ruščina. 20. Koncert pevskega društva
»Ljubljane«. 21. Romantična glasba, izvaja Radio-
orkester. 23. Napoved programa za naslednji dan.

Sreda, 13. nov.: Opoldanski program odpade.
18.30 Otroški kotiček. 19. Predavanje o naših izse-
lekih. 19.30 Francoščina. 20. Prenos iz Prage. 22.
Lahka glasba. 23. Napoved programa za naslednji
dan.

Nove knjige in skladbe

Pod Himalajo. Ob ustanavljanju jugo-
slovske misijonske pokrajine Družbe
Jezusove v Bengaliji. Napisal Stanko Po-
držaj D. J. Založil Glasnik presv. Srca Je-

zusevega, Ljubljana. Str. 112 z lepo na-
slovno sliko, s 25 slikami v besedilu in z
enim zemljevidom. Cena 10 Din, s poš-
tino 1.50 Din več. — Knjiga hoče vzbuditi
zanimanje in ljubezen do naše misijonske
pokrajine v Indiji, ki jo ustanavlja Družba
Jezusova. Z velikim zanimanjem jo bo
vsakdo bral. Vsebinska je zelo raznovrstna;
knjiga je pisana z veliko ljubeznijo do ubo-
gih poganov in prepletena z mnogimi, za-
nimivimi dogodkami naših in drugih misi-
jonarjev. Pisana je zelo živahno in mikav-
no. Le nekaj vsebine: Za očeti! Za naš mi-
sijon. V kraljestvu bengalskega tigra. V
menažeriji bogov. »Svetniki« in »čudodel-
niki«. Krvava žaloigra. Zrtev ljubezni. De-
žela presv. Srca. Srečanje s tigrom. Obupni
klici. — Cena je izredno nizka, tako da si
jo more vsak kupiti, kdor ima le iskrico
ljubezni do dela za misijone. Zanimivo je
še to, da pisatelj sam odpotuje letos v In-
dijo v misijone. Knjiga naj pride v vse
knjižnice in v vse naše družine!

»Mentor« je res zelo prijeten dijaški
list. Ima toliko poučnega in zabavnega be-
rila, da ga prijetno bere ne samo dijak,
temveč vsak, ki ima nekoliko želje po iz-
obrazbi. Uvodna povest, ki se bo predla
skozi celo leto, je ameriška zgodovinska
zgodovina. Mož gozda. Zelo zanimivo je berilo:
Kako gradijo zrakoplove. Trentar nam pri-
poveduje, kako sta znala dr. Mahnič in
dr. Krek kljub budnemu očesu avstrijske
vlade najti ožjih stikov s srednjeveški. Iv.
Rob popisuje Pohorje, učiteljica Simona,
ki jo je fašistovski režim prestavil iz soln-
čne Goriške globoko v Italijo, popisuje svo-
je učiteljevanje med italijanskimi otroki,

na koncu pa je polno prijaznega drobiža, ki
ga človek bere z užitkom. »Mentor« izhaja
desetkrat na leto, stane za dijake 30 Din,
za nedijake 40 Din in se naroča pri Pro-
svetni zvezi v Ljubljani.

Darinka. Romantična igra v 3 dejanjih.
Po Ant. Hribarjevi junaški pesmi »Krški
zmaj« priredil in uglasbil Josip Lavtižar.
Snov je vzeta iz domače zgodovine izza ča-
sa, ko je moralo naše ljudstvo tlačaniti mo-
gočnim graščakom. Glasba je kakor vse
Lavtižarjeve skladbe, v zelo lahkem slogu,
ki nikjer ne dela nobenih težkoč ne pevcem
ne spremljevalcu na klavir ozir. harmonij.
Nastopajočih samostojnih oseb je 11, izmed
katerih sta dva basa, trije tenorji, trije ba-
ritoni, en alt in dva soprana. Glavne vloge
so sopran, alt in bas. Vsi gornji glasovi se
malokrat vzpno v višini, temveč se sučejo
skoro vedno v zmerni nižini. S tem bo pro-
izvajanje zelo olajšano. Cena lepo litografi-
rani partituri (32 velikih strani) 34 Din,
besedilo samo (tiskano) 4 Din. Dobiva se
pri skladatelju Jos. Lavtižar, župniku v
Ratečah na Gorenjskem in v knjigarnah.

Priručnik za iseljenike. Hrvatska knji-
žica za izseljence na 125 straneh. Ima vse-
stranski pouk zlasti za tiste, ki se hočejo
izseliti v kako državo Južne Amerike. Knji-
žica je pridejana tudi kratka slovnica špan-
skega jezika, ki se večinoma govori v Juž-
ni Ameriki ter majhen hrvatsko-španski
besednjak. Velika pomanjkljivost knjižice
je, da ne da nobenih podatkov navodil. In
vendar je močna vera najmočnejši nagib,
da ostanejo naši izseljenci poštenji in trezni.
Knjižica stane 8 Din, ter se naroča pri Is-
ljeničkem Udruženju v Splitu.

52

RAZNO

Palestina - dežela av-
tomobilov. Iz Jeruzale-
ma javljajo, da pride v
sveti deželi na 366 oseb
že en avtomobil. Pales-
tina je na šestem me-
stu med narodi, pri ka-
terih igra avtomobil ze-
lo važno vlogo.

Prikljenjena cerkev.
Na severu Norveške le-
ži tik na obali sever-
nega Atlantika trg Gi-
moy. To je kraj, kjer
dogosto divjajo najstraš-
nejši viharji. Hišo, ki
ni kar najmočnejše zi-
dano, odnese valovi ka-
kor igračo s seboj. Ta-
ko je vihar odnesel tu-
di trško cerkev z zvoni-
kom in vso opremo in
jo pokopal v morju, da
ni ostalo za njo nobene
sled. Sedaj so zgradili
novo, izredno močno
cerkev, ki so jo vrhu
tega z močnimi veriga-
mi prikljenili na ska-
lojve.

Največji sovražnik
strupenih kač in pokon-
čevalcev gadov ter mo-
drasov ni jež ali jastreb
kurjak, ampak gozdne
mravlje. Ako se je n.
pr. modras najedel do

Cirkuški otrok

Najprej ga je, kot po stari navadi, hotela odklo-
niti; a takoj nato ga je sprejela. V njem so bile zbrane
najdragocenejše, najredkejše cvetlice in nežen vonj
se je dvigal iz njega. Vzela ga je in pritisnila obraz v
cvetje ter ga vdihavala, kakor da se je hotela z njim
omamiti. Prav dobro je vedela, čigava roka ji je po-
slala ta dragoceni šopek. Neki častilec knežjega stanu
jo je že meseci obsipaval s podobnimi darili. Danes
ji je bilo to prvič po volji in jo je navdalo s skoraj
divjim veseljem.

»Vse jih lahko spravim na kolena, če hočem,«
je mislila in ponosno vrgla glavo na vrat. »Vse jih
lahko vklesem in jih vodim z enim pogledom svojih
oči, z enim migom svoje roke, če hočem. Lahko jih
onesrečim, te prevzetne ljudi, kot so oni mene. A nje-
mu hočem pokazati, da mi je treba le iztegniti roko,
da dosežem isto, kar mi odteguje on.«

Ko je nekaj ur pozneje prišla Nora k svojemu
očetu, da bi z njim napravila načrt za naslednji dan,
se mu je zdela tako dostopna za vse njegove predloge
kot še nikoli poprej.

V mestu in daleč naokrog kmalu niso govorili
drugega ko o lepi Nori Karstenovi, ki ni bila še
nikdar tako očarljiva kakor to sezono. Kar so ji po-
prej predbacili glede hladne mirnosti in neke, sko-
raj trmoglave hladnosti, vse to je bilo videti zdaj
popolnoma izgajeno. Večina je pripisovala ta napre-
dek gostovalni turneji, ki jo je bila napravila po Fran-
ciji in Angleški in od katere se je bila pravkar vrnila.

Zdaj je nastopala Nora tudi v mešanih predsta-

vah; neki duhovito zasnovan romantičen prizor je bil
kmalu njena glavna vloga in najsijajnejša točka pred-
stav.

Nekaj tednov pozneje je cirkus odpotoval dalje in
se ustavil, kakor vsako leto, tudi v avstrijskem glav-
nem mestu. Tudi tu so napeto pričakovali to predsta-
vo. Pred prihodom družbe se je širila govorica, da
ji sledi nekaj najbolj vnetih častilcev iz visokih kro-
gov in to je vsej stvari dajalo še večji mik. Vendar
pa so trdili tudi slej ko prej, da v zasebnem življe-
nju nadaljuje svojo moškimi sovražno vlogo.

Na večer prve predstave je bilo vse, kar nudi
mesto stanov in imen, zbrano v Karstenovem cirkusu.
Ravnatelj je dal uprizoriti to predstavo z najsijajnejšo
opremo.

Lepa, zapeljivo lepa je bila Nora, ki je zdaj pri-
jezdila v spremstvu lahke čete svojih jahačic. Jezdila
je črnega žrebca najplemenitejše pasme, ki je bil
videti, kakor da mu iz vseh udov prši ogenj. Zlat
oklep je oklepal vitko, krepko zraslo postavo in izpod
njega je v težkih, bogatih gubah padala obleka iz sre-
brovine. Glavo je pokrivala srebrna čelada, ki pa ni
zastirala obraza; izpod nje so se daleč preko tilnika
vsipali bujni kodri, črni kakor noč. Kakor meglica
je sedela na iskrem konju in vendar čvrsto, ko da
je prirastla nanj.

Pohvalni vzkliki so sledili neprestano še po-
edinim točkam. Dramatično so upodobili neki prizor,
ki je predstavljal preganjanje sovražnikov, kjer je
kakor divji lov prihrumela četa zopet z Noro na čelu;
visoko je vihtela sulico, lasje so ji frfotali po zraku,
oči so se iskrale. »Valkira, bojevita devica«, je šel
šepet med gledalci.

Zdaj je prišel trenutek, ko se ji je pogumno po-
stavil po robu zadnji bojevnik, obdan od zmagovalav-

Zastonjsko delo.

V slogi je moč. To geslo skupnega dela pa zahteva tudi mnogo požrtovalnosti. Brez žrtve in brez odpovedi ni nobene skupne stvari. Zato morajo biti tisti, ki hočejo izpeljati kako veliko skupno stvar, pripravljeni tudi na marsikako zastonjsko delo. Kdor hoče biti prav za vsako stvar dobro plačan, v skupnih stvareh ne bo nikoli veliko storil. Takih sebičnejšev se naj otrese občina, društvo, zadruga in vsaka korporacija. Zakaj to pišemo? Bilo je pri nas mnogo moč, ki so z velikansko požrtovalnostjo delali za naše občine in naše zadruge. Niso se vstrašili ne potov, ne dela, ne zamude časa. In so tudi veliko naredili in dosegli! Danes pa se dobi že mnogo, žal premnogo ljudi, ki take nesebične in požrtovalne ljudi celo smatrajo za neumne. Kaj se boš za druge zastonj mučil. To je nauk takih novih prerokov. Kot da bi ne držal več Kristusov nauk o ljubezni do bližnjega! Ponavljamo: Takih novih škodljivcev vsake skupnosti se moramo povsod otrešiti.

Tistim pa, ki vztrajajo in mladim dajejo vzgled nesebičnega dela, vsa čast. Hvala Bogu, še jih je veliko. Naše občine morajo s tem prirediti, naše zadruge, hranilnice in posojilnice, mlekarke in nahavne zadruge (da vseh ne naštevamo) govore, da jih drže pokoncu taki možje.

Zastonjsko delo pa v resnici niti ni zastonjsko delo. Če zadruga dvigne ves okoliš gospodarsko, je to koncem koncev tudi v korist tistega, ki se je poprej pehal za božji lon. Če občina lepo napreduje, je to v

korist — vsaj v bodoče — vseh občanov, tudi v korist otrok onega, ki se je žrtvoval v neplačnem delu. Kdor ne živi tja v en dan, ampak gleda v prihodnost, ta razume večkrat zasmevano zastonjsko delo. Delajo ga razumni možje in le taki so poklicani za vodstvo drugih.

Delajmo iz ljubezni do bližnjega, delajmo za svojo in svojega naroda boljše bodočnost. Kričaje, ki hočejo biti za vsako malenkost plačani, pa odstranjajmo.

Radovan Hrasov:

Ljubljanski sprehodi.

27. Za kruhom...

Pot me je zanesla mimo kolodvora. Obstal sem in videl: tam pred poslopjem stoji gruča ljudi, vsi tih, trudni, zamišljeni obrazov. Pred njimi stoje na kupu zloženi kovčki, zavitki, košare. Kam, ljudje božji, bi jih rad prašal? Pa počemu, ko vem sam in vse vaško: v tujino, za kruhom gredo...

Čas beži, vsa skupina moč se nagne nad svoje kovčke in košare, dvigne jih s tal, potem se ljudje v trudnih, težkih korakih pomaknejo skozi poslopje na peron in v vlak. Grem za njimi in jih gledam v obraze, v lica, v otožne sive oči...

Ni smehljaja v licu, ni veselja v očeh. Prikrita žalost je v obrazih vseh, ki odhajajo z domače zemlje v tuji svet. Zamišljen pogled, nekam sklonjena glava, trudne noge, otopele roke in vse, kar še služi človeku, vse je zamrlo v teh ljudeh... Pred njih očmi je le še skrb, pričakanje težkega, neznanega...

O tujina, kako daleč si in kako je tvoj kruh grenak...

Pa odhajajo kljub temu. Če še tako grenak, brez kruha ni življenja, brez njega ni nič.

Le to mi v glavo ne gre: po čemu hodijo tisti, ki jim treba ni? Koliko je takšnih, ki bi dovolj dela in kruha v domovini imeli, pa ga — ne marajo. So, ki jih je tedaj dela v domovini sram,

Družinska pratika

za leto

1930

se dobiva povsod za ceno

Din 5-

Najcenejši ljudski koledar

— v tujih zemljah primejo še tako umazano lopato in kramp. Ali ni to ironija človeškega razuma?!

Koliko je spet takšnih, ki delajo, delajo, pa nič nimajo in nikamor ne pridejo. Dela čez teden, v nedeljo pa pije, pije... Pijejo mnogi do onemoglosti, pa še ne jenjajo. Še se zalivajo, prav dotlej, dokler se še dinar žepa drži. Potem pa toži, toži, se pridruža, se krega, zabavlja: »Saj nič ni, saj se živeti ne da...!« To spet je ironija človeške neumnosti!

Je res: naša zemlja je trda, je skromna, le malo vrača tistemu, ki jo obdeluje. Tudi drugače je življenje težko, ena sama borba in pehanje od jutra do večera, od zore do mraka, od mladosti do groba. Toda vendar: v zmernosti, solidno in trezno, s krepko voljo in vero vase in v Boga se živi, se mora živeti! Časih težje, časih lažje, mnogo je treba pretrpeti in potrpeti, marsikaj vzdržati in s težavo prenesti, ampak končno vendarle gre.

Domovina je le domovina in razen nje ni njejenke zemlje v svetu. To resnico žal vsakdo želi

nih bojevnic. Nora mora zagnati puščico in se ustavi; konj se povzpne visoko v zrak — ta prizor še spada v predstavo — morda tudi še blesteči, zmagovalni pogled, s katerim se zdi, da pozdravlja gledalce in s katerim poišče neko mesto v širnem prostoru, kjer sedi gosta skupina gospodov. Ti prično ognjevitno ploskati.

Norine oči obstanejo tam kakor priklenjene, kakor da jih ne more obrniti proč. Zastonj se ji postavlja nesrečni Šarka v najdrzejšo pozo, da bi pričakal smrtnega sunka — a kot da ga je prezrla. Obraz ji pokrije taka mrtvaška bledica, popade jo takšen drget, da se ena Amaconk, njena mačeha, ki to opazi, z veliko prisotnostjo duha pririne k njej s svojim konjem in ji zašepče nekaj besed, da bi jo zopet spravila do zavesti.

Nora se zbudi kakor iz sanj — zave se in izvde prizor do konca. Občinstvo je smatralo to malo motnjo le kot mojstersko predstavljanje notranjega boja in prizor, ko se zgrudi mrtva in zdrči s konja v roke zalujočih devic, ta prizor, ki ga vrh tega obseva bajna razsvetljava krvavordečih plamenov, ovenča vse.

Sreča je bila, da je zahteval potek igre, da ponese Nora s pozorišča — kajti ne bi se bila mogla več vzdržati. Ni videla vencev, ki so ji jih poklanjali, ni čula tisočerega pohvalnega vzklikanja, ki je vriskalo za njo — strese se in v krčevitem jok, kakor hitro vidi, da je izven arene.

Na mestu pa, kamor je bila pogledala, je stal srečni blesteč uniform mož v dolgi črni duhovski obleki ter je s pazljivim in resnim pogledom sledil predstavi, ne meneč se, kot je bilo videti za vse vzklike občudovanja okrog sebe.

»To je prav, gospod kaplan, da ne zametavate popolnoma naših posvetnih zabav,« je pravkar rekel

velik in slok častnik ter si gladil koničaste brke. »Vas je li to osmo svetovno čudo jahalne umetnosti privedlo semkaj ali kaj vas je po dolgem času zopet pripeljalo v našo prestolico? Grofica nas je zadnja leta zelo trdovratno zavračala.«

»Bolezen in odsotnost mladega grofa ji je dala pač toliko bridkega posla, da je morala postati nenaklonjena vsakršnemu občevanju,« je odgovoril nagovorjeni. »Jaz sem trenutno na poti k grofu Kurtu, ki je na posestvu gospodične Lili v Göhlitzu, žali zopet obolel.«

»Kaj, da se je Kurt vendarle vrnil s svojega potikanja po svetu?« je živahno vprašal častnik, »in v Göhlitzu da je? No, radi njegovega tamkajšnjega ujetništva se gospa mama gotovo ne bo jezila. A kaj mu je, prav za prav?«

»Tropske vročice so mu, kot se zdi, uničile ves organizem,« je rekel kaplan, »odkar je zbolel na možganski vročici, od tedaj še nikoli ni docela okreval.«

»To je žalostno,« je sočutno rekel častnik. »Bila pa je tudi nesrečna misel od matere, da ga je poslala od doma; dobro vem, kako se je takrat trudila za to, sam Bog ve, zakaj. Pa je zdaj že kaj boljši?«

»Da, je na tem, da okreva in ker je izrazil nujno željo, da bi me rad videl, sem šel. Jutri grem tja. Grofica je že nekaj tednov tam.«

Potem pridem na vsak način tudi jaz v prihodnje kdaj tja, da pozdravim starega prijatelja in da se poklonim nedostopni grofici.

XIX.

Drugo jutro zgodaj je prejela Nora pisemce, ki je želelo odgovora. V mrzličnem nemiru ji je prešla noč. Zdaj je sedela ob svoji pisalni mizi in se zastonj trudila, da bi sestavila neko pismo, ki ga je vedno

sitela. leži leno in brezbržno kakor bi hotel poginiti. V takem stanju so mu mravlje izlaha moister. V velikem številu mu zlezajo v vse luknje v telesu in ubijejo kačo prime-roma hitro z ugrizi. Napad mravelj na sito kačo je nekaj v poletnem času vsakdanjega. V krajih, kjer je mnogo mravljij, ni dobiti z lahka kake strupene kače.

Pes, ki je našel 4500 km daleč domov. Laurie jesen je potoval Maurice Hickey iz Brooklina pri Bostonu z avtomobilom v Kalifornijo. S seboj je vzel svojega štiriletnega policijskega psa »Harvard«. Ta je bil zelo inteligent in pes, ki ni samo natančno poznal glasu svojega gospodarja, marveč tudi ropotanje njegovega avtomobila. V okolici Los Angeles se je Hickey ustavil in prebil tam več dni. »Harvard« je hodil po svojih potih, toda nekega dne se ni povrnil h gospodarju. Le-ta je takoj objavil oglaševanje v listih in obljubil nagrado, ki bi mu psa pripeljal, veliko nagrado. Čakal je 14 dni, toda zaman, kar je bilo tem-

v tujini spozna. Ko ni več mogoča vrnitev domov...

Sem slišal že od mnogih in sem tudi marsikatero pismobral: »Oh, ko bi doma toliko garal in trpel, vse lepše bi živel, ko tukaj, ko me nihče ne pozna, ko me nihče ne razume, ko se nobeden nobenemu ne smili...«

Ljudje božji, ostanite! Ne hodite v tujo zemljo umirati...

n Šmartno pri Litiji. Pri zadnjem poročilu o premovanju krav in telic ni bilo omenjeno, da je naša hranilnica in posojilnica podarila v ta namen 1500 Din. — V nedeljo 10. t. m. ob 3 popoldne bo vprizorilo Prosvetni odborstvo lepo igro »Zaklade«, zajeto iz našega domačega življenja.

Poravnajte naročnino!

»SLOVENE« POVSOD

V vse kraje v naši državi in širom sveta razpečujemo vsako jutro vlaki in avtomobili v dvajset tisoč izvodih naš dnevnika. Ali si tudi ti med tistimi, ki ga dobe? Če še nisi, sporoči nam takoj po dopisnici svoje ime in točen naslov.

»SLOVENE« LJUBLJANA JUGOSLOVANSKA TISKARNA

53

bolj čudno, ker je imel pes na ovratniku natančen naslov svojega gospodarja. Bilo je očito, da ima koga psa zaprtega, odnosno priklenjenega. Hickey se je brez psa vrnil domov. Zadnjič pa je nenadoma popraskalo po vratih. Odprli so in našli — Harvarda, umazanega, sestranežga in skoraj napod mrtvega pred vrati. Zvesta žival je brez zemljevida in ne da bi bila mogla koga poprašati za pot, vedno v nevarnosti pred sovražniki in prijatelji, našla 4500 km dolgo pot iz Los Angeles v Brooklin.

O občevarju z medvedji Poljski poslanec Huzle Skekerik govori vedno zelo slikovito in nazorno. Oni dan se je v sejnu (državnem zboru) pritoževal brez oblači, ki z neumnimi odredbami grenijo življenje karpatiskim pastirjem. Rekel je v svojem jedrnatem in sočnem domačem narečju: »Medvedje in volkovi teknujejo, kako bi naše črede oskodovali. Je pa neka naredba, ki nam prepoveduje streljati medvede, če imajo mila-

zopet raztrgala. Pisemce, ki ga je prejela, je obstojalo samo iz posetnice z vprašanjem, če sme dotičnik vstopiti. Nora se je neodločno obotavljala — toda slednjič je vendarle, kakor da ne more drugače, pristavila podenj dovoljni odgovor ter ga poslala nazaj. A takoj nato bi bila to odločitev zopet rada preklicala.

Kaplan, ki je bil poslal pisemce, je tudi kmalu vstopil. Silno razburjena mu je stopila Nora nasproti. On ji je ponudil roko ter jo resno in prijazno, sočutno pogledal v oči.

Gorko so ji zaživel spomini na prvo otroško dobo, ki so se nanašali nanj. Oblile so jo solze: »Takele me zopet vidite,« je zaklicala bolestno. »Jahačico... cirkuško jahačico kljub vsemu!« Vrgla se je na mali naslonjač ter si ihtle zakrila obraz.

»Zahvaljen bodi Bog za te solze,« je rekel kaplan in rahlo položil roko na njeno glavo. »Ubogi otrok, jaz hvalim Boga, da ti je to takšna žrtev; ah, včera sem se bal, da si se že sprijaznila s tem poslom.«

»O, ko bi se le bilal!« je trpko zaklicala Nora. »Da bi vsaj to ne bila več žrtev! Ko bi le mogla pozabiti vse, prav vse, do zadnje misli, kar je bilo... Saj imam morda vendarle dovolj, da lahko postanem srečna: Bogastvo, občudovanje, lepoto, kakor pravijo ljudje... vse, kar sladi življenje. Zakaj se oklepam starih misli, ki bi jih tako rada pozabila? In zdaj sem prišla še vi, da mi znova obudite boj! Hotela sem vas prositi, da nikar ne pridite, da me nikar ne vznemirjate... zakaj nisem storila tega! Pustite me, naj grem po potili, ki jih ni mogoče več izpremeniti; potem bom morda bolj srečna... O, zakaj ste prišli!«

Govorila je v silnem razburjenju, hitro, osorno in trdo.

»Zakaj sem prišel? Da zadostim obljubi, ki sem jo bil dal umirajoči materi, da ostanem otroku, če mogoče, prijatelj in svetovalec. Da bi dal Bog, da bi

vam bil smel svetovati v tistem trenutku, ki vas je privedel do tega koraka, ki tako zelo onesreča vas in druge.«

»Drugi niso postali nesrečni,« ga je rezko prekinila Nora. »Radi in hitro so se navadili, da zaničujejo in pozabljajo, kar se jim zdi zaničljivega.«

»Nihče ne more vedeti, kaj trpi drugi,« je mirno rekel duhovnik. »Morda so se motili o vas, kakor se vi motite o njih. Morda je moralo vse tako priti, da vas bo po drugi poti pripeljalo do cilja.«

»Zdaj nikdar več do cilja!« je vzklila žalostno.

»Ne do tega, ki smo ga mi želeli, pač pa morda do kakega drugega, h kateremu nas lahko vodijo vsa pota... in pota, ki jih začnemo z žrtvijo, kakor ste jo darovali vi, kot je videti, so vendar povečini pota, po katerih nas vodi Bog.«

»Ali menite, da ta pot, po kateri sem morala kreniti zdaj jaz, tako zelo približuje temu cilju?« je vprašala zasmehljivo.

»Nobenega stanu ni, ki bi ga ne mogli posvetiti,« je rekel kaplan vedno enako mirno. »Čim več je izkušnjav, tem več je slave.«

»Ali mislite, da je tako lahko premagati izkušnje?« ga je jezno zavrnila. »Poglejte tu!« In brezobzirno je pomedla skupaj vence in šopke, ki so še od sinoči ležali na mizi. »Poglejte tu,« in razmetala je mala pisemca, ki so ležala pred njo, dišeči kosi papirja, ki so že s svojo zunanostjo izdajali lahkomiselnost. »Ali mislite, da navsezadnje to nič ne gane? da se ne prikrade človeku v misli, da se ne prilaska srcu, če polagoma opaja in omamlja? Ali menite, da nam pohvalni vzkliki zastoni udarjajo na ušesa in da mu moremo vedno kazati hladno čelo, zlasti, če človek ne more računati na nobeno srečo več? ... Odkar je zlomljeno zadnje sidro, odkar vem, da me zaničuje, od tedaj mi vpije srce po nadomestilu,

Meh za smeh.

Mirko je bil prvič na počitnicah na deželi in takoj prvo jutro je šel gledat, ko so molzli krave. Pa ga vpraša dekla: »No, fantek, ali hočeš malo pokusiti naše mleko?«

Mirko: »Ne, ne mram ga. V mestu dobimo mleko iz lepe, bele mlekarne, ne pa od umazane krave.«

»Kaj pa je že zopet?« je vprašal nevoljen potnik sprevodnika, potem ko je vlak sredi samotnega polja obstal.

»Nič hudega, krava je stala sredi proge, takoj zopet odrinemo.«

Vlak je peljal dober kilometer ter zopet obstal. Isti potnik je pomolil glavo skozi okno ter vprašal za vzrok.

»Nič se ne bojte, moramo nekoliko počakati, ker smo ono kravo zopet dotekli.«

Otroci so angeli, katerih krila pa postajajo vedno manjša, kolikor se jim noge daljšajo.

Edino najboljši šivalni stroji in pletilni švic. „Dubied“ stroji ter kolesa za rodbino, obrt in industrijo so le

Jos. Petelinca
Gritzner, Adler
Najnižje cene! Tudi na obroke!
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.
Pouki v vezenju brezplačno.
neVteči s garancija.

Janko je bil največji hladnokrvnež v celem okraju. Nekoč je stopil v prodajalno ter hotel imeti velik škaf. »Tale bo, pošljite ga na Dovozno cesto št. 16.« Ko je že prijel za kljuko, se je obrnil ter dejal mirno: »Pa kmalu ga pošljite, ker pri nas gori.«

Sodnik: »Povsod so stali svarilni napisi »počasi vozite.«

Avtomobilist: »Gospod sodnik, kako pa naj bi bilo mogoče brati napise pri tej brzini, kot sem vozil.«

V VS. KO HIŠO »DOMOLJUBA«!

Za vsako vreme!

HUMANIK

LJUBLJANA: Dunajska c. 1 a »Petovka«
MARIBOR: Gosposka ul. 17
CELJE: Aleksandrova c. 1
PTUJ: Slovenski trg »Petovka«

Za zimo

si nakupite toplega perila in blaga za obleke in plašče najceneje in najsolidneje pri trvdki

Ivan Savnik-Kranj 15

Največja izbira galanterije, parfumerije, košerskih potrebščin, instrumentov itd., itd. Pridite! — Prepričajte se!

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem

otvorila trgovino

z mešanim blagom v stari znani Zessarjevi hiši v Krškem št. 26. Blago dobro, solidna postrežba. Kupim lepe jesenske gobe po najvišji ceni. Za obilen obisk se priporoča Rezi Jenko, Krško 26.

od tedaj hoče okusiti vsaj to, kar nudi še svet. O, jaz čutim, da bom v tem propadla! Prav nič nisem drugačna kot druge: ljubila in uživala bom življenje kot tisoč boljših pred menoj in tisoč za menoj.«

Kaplan se ni več menil za njen ostri govor. Z bistrim človeškim razumom je povzel iz njega le eno, da ne sme povsem odbiti globoko ranjene duše.

»Človeška ljubezen je vedno slabo sidro,« je rekel. »Toda odkod veste, da vas on zaničuje.«

Nora je le še bolj zardela. Kar je hotela povedati, ji ni hotelo z jezika. Šla je k oknu in naslonila vroče telo na hladno steklo.

»Ali ste čuli kaj o njem?« je zopet vprašal kaplan.

»Pred nekaj tedni sem potovala z brzovlakom iz Pariza ob Reni navzgor. Z menoj je sedel v predelku neki gospod... ki me ni več poznal,« je rekla hripavo.

Kaplan je ostrmel. »Z njim ste se peljali?«

Nora je tiho prikimala, vsi udje so ji zadrgetali ob tem spominu.

Zdaj si je kaplan znal pojasniti povratek Kurtove bolezni. Bi bilo li pametno, povedati ji, kako zelo ga je bilo razburilo to svidenje? Oživiti ji zopet iskro upanja v srcu?

»Grof Degenthal,« je dejal, »je po svojem potovanju hudo obolel. Jaz grem k njemu; ni mu bilo mogoče zapustiti posestva svoje sestrice.«

Nora je urno okrenila glavo. »Hudo obolel?« je rekla brez sapa.

»Povrnila se mu je njegova dolga bolezen. Zdravnik ji išče vzroka v hudem razburjenju živcev, ki ga zastoj skušajo razjasniti.«

»Povrnila?« je ponovila Nora. »O kakšni bolezni govorite?«

»Kaj ne veste ničesar o tem?«

Nora je odkimala. »Ničesar nisem vedela, razen, da je pri poslaništvu v Carigradu.«

»Zatorej poslušajte, da boste videli, če je res lahko prenašal. Pred dvema leti ga je ona vest, ki ga je zadela popolnoma nepripravljenega, vrgla na bolniško posteljo,« je poročal kaplan in pripovedoval potem mirno in jasno vse, kar je vedel o Kurtu.

Mrtvaškobleđa ga je poslušala Nora. »Moj Bog!« je rekla počasi. »Bolan in hirav vsa letala!«

»Moj Bog,« je začela znova, »to je vendar strašno... tega si nisem nikoli predstavljala.«

»Največkrat smo tako zatopljeni v lastno trpljenje, da ne opazimo trpljenja drugih, zlasti, če mislimo, da so nam ga povzročili oni.«

»Gospod kaplan, gospod kaplan! Saj ni bila moja krivda!« je zaklicala. »O, vi ne veste, kaj me je privedlo do tega... skoraj ne morem povedati. Kurtu sem pisala, zaupala sem mu ves nesrečni dogodek in povod, ki me je prisilil do tega koraka. A on me je obsodil, ne da bi me bil zaslišal... zavrnil je moje pismo, ne da bi ga bil odprl, brez besedice tolažbe!«

»Torej ga ni prebral? Potem je moral na kak drug način zvedeti za vaš nastop in to ga je tako razburilo, zakaj on je stavil vse svoje zaupanje v vas. Za tem je sledila njegova dolga bolezen!«... Ali mi vi hočete pojasniti svojo odločitev, Nora?« je resno vprašal duhovnik.

»Da, hočem, toda pod pečatom, ki vam veže ustna pri vsaki izpovedi; zakaj tudi drugi so zapleteni v to zadevo!« Padla je na kolena, kakor da se je v resnici hotela izpovedati kake krivde in potem je vrela iz njenih ust vsa pripoved o onem nesrečnem dnevu, ko je šlo za več kot za življenje njenega očeta. Opisala mu je silen strah, ki ji je bil izsilil obljubo.

de. Mi se torej moramo lepo obleči, obiskati medvede in jih vprašati: »Ali imate mogoče mladice?« Streljati jih ne smemo in tudi plašiti jih ne smemo s strelji iz pištol, ker ne smemo nositi pištol. Ne preostaja nam nič drugega kot iti k medvedom in jih prositi milosti za naše črede. Ako se hoče gospod minister osebno o tem prepričati, nisem nasproten, če jih povabi na razgovor v Varšavo.«

Vrednost človeškega telesa. Če bi se človeško telo vnovčilo kot mrtva stvar, tedaj bi znašala njega vrednost okrog 300 dinarjev. Tako pravi neki angleški učenjak in računa: Telo odraslega človeka ima toliko železa, da bi se mogel iz njega napraviti en žebelj. Masti je za sedem kosov mila, a fosfora bi zadostovalo za 2000 vžigalic.

Izpred sodišča. Sodnik: »Koliko ste stari, gospa?« Priča: »Oh, pršim — naj zapišejo, kakor sami mislijo.« Sodnik (zapisnikarju): »Pa zapišite 55 let.« Priča: »O, prosim gospod sodnik, zmotil ste se — vsaj za deset let.« Sodnik (zapisnikarju): »Pa zapišite 65 let.«

Pozor, gozdarji in tesači!

Naznanjam, da imam vedno v zalogi najboljšje planke in sekire. Pošiljam po pošti. Cena nizka. **KRMELJ MATEVŽ** — Log, pošta škofja Loka.

BLAGO ZA ŽENSKO OBLEKE za montelne pliš, žamet, velur, kamgarn, **NAJNOVEJŠI ŽAMET** za obleke, **KOCKE OGRINJALKE**, **PORHANTASTE RJUHE**, **ŠERPE**, **RUTE**, **ČEŠKO PERJE** — kupite najceneje pri

ČEŠNIK-u

LJUBLJANA — Lingarjeva ulica
Solidnost močnega podjetja je znana

- Siguren nastop -

za ameli uspehi! Nosite torej primerno čevlje. Pred nalogo istih Vam bodo najboljši svetovalec samo izstraničeni čevlji z več tisoč slikami, katerega dobite na zahtevo po poštoma brezplačno od veletrgovine **Stermoski**. Prepričali se boste o velikanski izbiri in o svedočih cenah: od kravine Din 149 telečji 171 toke 180 gorški 186 lovski 248 gojzerci 259 šport 408. — Garantirano ročno delo. Hizen t.g. velika zaloga najfinijih 8ih luksuznih čevljev krasno izdelave. Naročila čez Din 500 — poštnino prost. Kar ne odgovarja se zamenja ali vrne denar. Veletrgovina in industrija čevljev **S. Stermoski**. Celje, št. 19 Slov.

V vsako hišo Domoljuba!

Samo še kratek čas se bo vršila

JESENSKA VELEPRODAJA
PREPRIČAJTE SE

J. GROBELNIK
LJUBLJANA, MESTNI TRG

Prvovrstno blago dobite ob tej priliki po sledečih cenah:

Moško

Ševjot	58
Češki stof	78
Kamgarn	98
"	125
"	156
Double	105
"	125
"	145
Prvovrstni	170

Ženski plašči

Vzorčast	75
Ceški	105
fini	135
"	165
"	195

Pliš in žamet

Perilo**BARŽUNI**

gladki	29-50
fini	38-—
rožasti	29-—
tkani	42-—

BARHENTI

trpežni	11-—
dobri	13-—
fini	16-—

VLANELA

Za srajce	12-—
Pralna	15-—

Kar bo Vaš velik prihranek pri dobrem blagu.

Velikanska izbora pričakujem Vaš poset

Prodajalce posnemalnikov iščemo

proti dobri plači. — Javiti se **TEHNA družbi - LJUBLJANA**, Mestni trg 25/1

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki „Domoljuba“ plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potreščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslovi oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Stavbišče na prodaj

cena od 3 do 8 Din. Poičve se Jakob Zadnikar, gostilna na Brdu Vič.

Hiša naprodaj v Medvodah, pet minut od kolodvora. Za 45.000 Din. Jesib, Medvode.

Kovaški vajenec

poštenih starišev se sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Tomaž Demšar, kovaški mojster, Radviljica.

Puhašto perje

kg po 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Po'em čisto belo gosje kg po Din 130- in čist beli puh kg Din 300-— L. Brozovič, kemična čistilna perja, Zagreb, Ilica 82.

Krojaškega vajenca

z dobro šolsko izobrazbo, ki ima res veselje do tega obrta sprejemem kopač Stanko, Dravljje 7 pri št. Vid nad Ljubljano.

Slivovko

pristno, domačo, 1 in 2 krat žgano, ter brinjeve jagode kupim. Ponudbe na upravo Domoljuba pod „Slivovka“ št 11919.

Mizarškega vajenca

sprejme Vidmar, Zg. Šiška.

Z čevljarstva vajenca

se sprejmeta takoj ali pozneje, ki sta se že nekaj časa učila, v dobri pouk in brezplačno. Naslov pove uprava „Domoljuba“ pod šifro „Čevljar“ št. 12443.

Posestvo

lepo urojeno prezidana hiša z gospodarskim poslopjem, z vsem živežem za ljudi in živali, 18 orlov zemlje, gozd, njive in travniki, zaradi starosti lastnikov pocieni na prodaj. Natančnejša pojasnila in naslov v administraciji tega lista št. 12451.

Lesnikove divjake

enoletne 1500 iz sejalnice po 50 par komad za takojšnja naročila, za spomladna pa 25 par več ima naprodaj Fr. Ozimek, Sela Šumberk, pošta Zagradec, Dolenj.

Arondirano posestvo

naprodaj. 27 orlov, v tem 17 orlov zrelega sečnega gozda, velik vrt s plemenitim sadnim drevjem, njive in travniki, 2 stanovanjski hiši, dvoje gospodarskih poslopj, ves živ in mrtov inventar, vsi letičnji pridelki z novim in starim vinom. Autozveza do 4 1/2 km oddaljenega kolodvora na Stajerskem. Ponudbe na „Zaraščeni gozdi“ št. 12455.

Hiša s hlevom in vrtom

naprodaj v Studenčicah št. 10 pri Medvodah.

Nakupovalce za brezov

les iščem proti dobri proviziji. Ponudbe na upravo pod „Brezovina“ št. 12299.

Vajenca

krepkega, sprejme pri prosti oskrbi v učenju Fran Repič, sodar, Ljubljana, Trnovo.

Ne pozabite

da kupite razno manufakturno blago za jesen in zimo

najceneje

v trgovini,

Anton Savnik-a v Škofljoki

Ure, zlatnino in srebrnino

kupite najboljše in najcenejše pri stari, priznani trdki H. SUTTNER, LJUBLJANA

Največja in najsolidnejša razpošiljalnica · Razpošilja v vse kraje tu · in inozemstva
Lastna protokolirana tovarna ur v Švici znamk IKO, OMIKO, AXO

**Prešernova
ulica 4**

(poleg Frančiškanske cerkve)

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK!
H. Suttner-Ljubljana 1

China srebrno jedilno
orodje s 50 letno pismono
tovarniško garancijo

China srebrno jedilno
orodje s 50 letno pismono
tovarniško garancijo

**Prešernova
ulica 4**

(poleg Frančiškanske cerkve)

Budilke

F. ČUDEN

Ljubljana - Prešernova 1

Kupujem fižol

suhe gobe, orehe, kuhano maslo — priporočam
vedno sveže žgano kavo, čaj, konjak, rum in
drugo špecerijo ter vsakovrstne okrove.
JOS. JAGODIČ — CELJE, Glavni trg.

GORENJCI!

Ne delajte si nepotrebnih stroškov pri nakupu je-
senskega in zimskega blaga, pohitite v

Radovljico in na Bled

VINKO SAVNIK-U

Tam boste ravno tako postreženi, kakor v Kranju
in Ljubljani, torej ne zamudite prilike ogledati si
bogato zalogo modernih vzorcev.
Cene zajamčeno nizke, kakor v vsaki večji trgovini.
Le en sam poset! In poplačan je Vaš trud!

Najpopolnejši

STOEWER

šivalni stroji

za šivanje, krojače
in čevljarje ter za
vsak dom.

Preden si nabavite
stroj, ogledajte si to
izrednost pri trdki

L. Baraga,

Ljubljana

Selenburg, ul. 6

Brezplačen posk.

15 letno jamstvo.

Ljudska posojilnica

reg. zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogo-
voru ter brez vsakega odbitka. — Tudi rentni davek plačuje posojilnica sama.

Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred
vojno iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo
in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z **ne-
omejenim** jamstvom za vloge vsi člani s svojim premoženjem, ki presega več-
kratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 160 milijonov Din.